

KRISTENT Perspektiv

9. ÅRG. NR. 3, 2006

Kristen spiritualitet

Tændte lys, askese, retræter, pilgrimsrejser, ikoner. Der er megen føleri og åbenhed for forskellige former for spiritualitet i dag blandt kristne. Men hvad er sand kristen spiritualitet, og hvad skal vi være på vagt over for?

Side 11

Bonhoeffers Efterfølgelse

Det er 100 år siden, at den tyske teolog Dietrich Bonhoeffer blev født. Bonhoeffer blev henrettet i en kz-lejr i april 1945. Hans bog "Efterfølgelse" er dette nummers klassiker. En udfordring til helhjertet at tage sit kors op og følge Jesus

Side 19

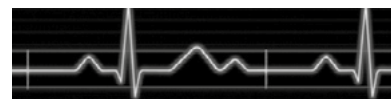
OGSÅ I BLADET...

Striden om Stamceller

Forskningen i stamceller indeholder løfter om organer på samleband og om helbredelse fra kræft, lammelse og Alzheimers. Men forskningen er kontroversiel, for man leger med det tidlige foster.

Side 5

Rigtigt bekymret

Der er mange bekymringer i tiden - men hvad skal vi være virkelig bekymret for?

Side 17

Antikrist i Narnia

Aslan er Tash og Tash er Aslan. Eller er han? I Narnia-bogen Det Sidste Slag er vildfarelsen og forførelsen stor.

Side 14

Yes! Succes!

Hvem ønsker ikke åndelig og materiel succes? Men hvad siger Bibelen om succes?

Side 8

Apostel-undere

Tungetale og uddrivelse af onde ånder. Artikel om apostlenes undere.

Side 2

Barmhjertighed

Femte artikel om den kristne og bøn betragter behovet for barmhjertighed.

Side 9

Undere ved apostlenes hænder

I Fjerde artikel om Tegn og Undere ser Louis Nielsen på Apostlenes undere.

Allerede da Jesus udsendte de tolv, udsendte han dem med myndighed til både at prædike evangeliet om riget og til at uddrive dæmoner og helbrede sygdom (Luk 9 & 10).

I Markus-Evangeliets ikke oprindelige, men senere tilføjede slutning, siges det: "Gå ud i alverden og prædik evangeliet for hele skabningen. Den, der tror og bliver døbt, skal frelses; men den, der ikke tror, skal dømmes. Og disse tegn skal følge dem, der tror: I mit navn skal de uddrive dæmoner, de skal tale med nye tunger, og de skal tage på slanger med deres hænder, og drikker de dødbringende gift, skal det ikke skade dem; de skal lægge hænderne på syge, så de bliver raske" (Mark 16:15-18).

Disse ord er som sagt ikke en del af Markus-Evangeliets oprindelige tekst, men der er på den anden side intet i dem, som ikke kunne være sagt af Jesus og som ikke kan verificeres ud fra beretningen om apostlenes liv og tjeneste i Apostlenes Gerninger.

Tegnene, som nævnes her er:

uddrivelse af dæmoner,
tale med nye tunger
immunitet over for gift og slanger,
helbredelse af syge.

Pinseunderet

Forud for alt og over alt står forkyndelsen af evangeliet, og det er det, som er dagsbefalingen. Uddrivelse af dæmoner, helbredelse af syge og evnen til at kunne kommunikere på fremmede for dem ukendte sprog og måske tillige tale et himmelsk sprog er de sædvanlige tegn, vi møder i Apostlenes Gerninger og har mødt i Jesu liv. Tegnet med at kunne tage på slanger og ikke at blive skadet af dødbringende gift er lidt udenfor, en anelse hen i retning af de tegn, Moses og Aron gjorde foran Farao og Egyptens koglere.

I forgrunden for alle undere fortalt om i Apostlenes Gerninger ikke blot kronologisk, men også teologisk, står pinseunderet, Helligåndens komme pinsedag.

Dette under er så centralt, fordi det opfylder Jesu forjættelse til disciplene, det stadfæster hans ophøjelse hos Faderen, det giver discipelskaren og efterfølgende den kristne kirke en erfaring af at være i et levende fællesskab med den treenige Gud og have del i Guds kraft. Det åbner ved de ledsagende tegn, som allerede var forudsagt i Det gamle Testamente, for Guds riges tidsalder.

Endetiden, Herrens dag, er brudt ind i tiden og allerede potentielt til stede i tiden, kun den yderste dag selv er endnu fremtid, men den vil snart følge.

Og det er altsammen knyttet til begivenhederne omkring Jesus af Nazaret, ikke mindst til hans død, opstandelse og himmelfart. Forkyndelsen af frelsen og dommen ved ham bliver den vigtigste apostolske opgave for Peter og hans medapostle, kaldet til omvendelse ligeså, og tegnene er de ledsagende profetiske og apokalyptiske tegn på, at Herrens dag er inde.

Sprogunderet synes at være unikt for denne ene dag, måske en foregribelse af den dag, hvor "mennesker af alle stammer og tungemål, folk og folkeslag" står foran Guds og Lammets trone og unison tilbeder Gud (Åb 5:9 ff.).

Tungetale var der også i skikkelse af de "tunger som af ild, der viste sig for dem, fordelte og satte sig på hver enkelt af dem" (ApG 2:3). Det mindste under var ikke de 3000, som Peters prædiken stak i hjertet, og som spurgte: "Hvad skal vi gøre, brødre?" og som fulgte Peters svar, omvendte sig, lod sig døbe i Jesu Kristi navn til syndernes forladelse og fik Helligånden som gave.

Den blotte manifestation af tegn og

undere var vigtig på sin egen måde, fordi så mange af Skriftens forudsigelser hang på det, men det vigtigste var ikke disse fænomener i sig selv, men prædikenen om Jesus og befalingen til omvendelse og tro på *Herren Jesus Kristus*.

Når der ved mange nutidige kristne kampagner er så stort et fokus på mirakler, at man ligefrem skilter med det ved at kalde dem Mirakelkampagner, så er det efter min mening et forkert fokus.

Kirken formes

Miraklerne på pinsedagen var fra Himlen; de var spontane og gudsendte, og Gud åbenbarede sin tilstedeværelse og sin suverænitet gennem dem; de var ikke arrangerede og averterede, og sammen med dem lød ordet om Kristus, ordet om frelse, og appellen til omvendelse lød så tydeligt, at ingen kunne overhøre det.

Uden denne sammenhæng mellem forkyndelsen af frelsens budskab og befalingen til omvendelse mister en helbredelseskampagne sin evangeliske forankring og bliver blot en bod mellem andre boder på et marked af healere.

Pinseunderet var nok unikt og en frelseshistorisk begivenhed, men det sætter også rammen for hele udviklingen og teologien i Apostlenes Gerninger. For apostlenes sendelse til verden og kirkens tilblivelse er betinget af Jesu ånden på dem og given dem Helligånden (Joh 20:21-23). "Iførelsen af kraften fra det høje, og af det, Faderen har lovet" (Luk 24:49), er forudsætningen for alt det, der er berettet om i Apostlenes Gerninger og det øvrige Nye Testamente.

Meget er ikke fortalt både af det, Jesus gjorde (Joh 20:30-31) og det, apostlene gjorde. Om menigheden (i Jerusalem) lige efter pinsedagen siges det: "De holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødets brydelse og ved bønnerne".

Hver og én blev grebet af frygt, og der skete mange undere og tegn ved apostlene" (ApG 2:42-43). Atter bliver vi mindet om, at menighedens liv formede sig om en række vigtige og centrale ting, hvoraf undere og tegn var en integreret del, men kun en del, noget nærmest selvfølgeligt og alt andet end sensationelt.

Ordet, bønnerne, fællesskabet, brødsbrydelsen var lige så integrerede og vigtige elementer, lige så var også folkets respekt og ærefrygt for det, der foregik i kirken.

Uden forkyndelsen af frelsens budskab bliver et helbredelsesmøde blot en bod på et marked af healere.

Og erfaringen fra den første menighed i Jerusalem synes at blive en universel erfaring, efterhånden som evangeliet spredtes fra by til by og fra land til land.

Undere med forkyndelse

Forkyndelse af evangeliet og undervisning af de troende går hånd i hånd med, at Gud også ved "sin hellige tjener Jesu navn udrækker sin hånd til helbredelse og til undere og tegn." (ApG 4:29-30).

Beretningerne i Apostlenes Gerninger vidner om dette; det samme gør brevene (se f.eks. Rom 15:18-19; 2 Kor 12:12; Gal 3:5; 1 Thes 1:5; Heb 2:3-4; 6:4-5). Til en menigheds disponible nådegaver regner Paulus også gaven til at kunne helbrede og gaven til at gøre mægtige gerninger" (1 Kor 12:9-10).

Men der var også situationer i Paulus' liv, som der vil være det i kirkens liv hvor helbredelser ikke sker. Tydeligt og klart slås det dermed fast, at gaverne er Åndens gaver, og at Gud Helligånd suverænt råder over dem, og at det er Ham alene, der afgør, hvornår de kommer til udfoldelse og hvornår ikke.

Så menigheden har overalt i sin historie og eksistens skullet forholde sig til, at den er velsignet og privilegeret med et enormt potentiale af guddommelig kraft, men at tiden og måden denne kraft udfoldes på helt hviler i en almægtig Guds hånd. At menigheden her på jorden vandrer i tro og ikke i

skuen" er en af de grundlæggende ting, den må forholde sig til, omgivet som den er af "Guds uransagelige domme og usporlige veje".

Undere sker stadig

Undere har i visse perioder af kirkens liv været meget fremtrædende, i andre mere neddæmpede, og i nogle perioder har kirken søgt dem, i andre fortrængt dem og nærmest benægtet deres mulighed. En sund skepsis er naturlig og også nødvendig, når vi hører om undere. For undere behøver ikke at være entydige tegn på Guds nærvær og Guds aktivitet.

Andre end Guds tjenere gør undere, undere sker, uden at der henvises til Jesus, ja nogen gange i direkte bekrigelse af ham. Derfor er der altid grund til at stille de nødvendige spørgsmål og udvise åndelig dømmekraft, når der fortælles om undere. Og det forbehold går så langt tilbage i tiden som til Moses (5 Mos 13:2 ff.).

På den anden side lader det sig ikke gøre at benægte underet. Det er i allerhøjeste grad at ville amputere Gud og fortælle ham, at det er os, som skal bestemme, hvad der er passende for ham at gøre, og hvad der ikke er passende.

Undere udfordrer vantro

Undere er ikke altid behagelige at forholde sig til. Behageligt er det nok, at syge bliver raske, ingen kan have noget imod det - og dog det havde farisæerne - men undere kan også være en ubehagelig påmindelse om Guds virkelighed, om at han er levende - og mere levende end vi bryder os om - ikke til at holde styr på.

Undere udfordrer ikke alene vores tro, men også vor vantro. Undere kan friste til, at vi tager magten over dem og begynder at manipulere dem til egen fordel og til at fremme egne formål.

Bare empirisk at fastslå, at undere skam sker, er ikke nok, og ikke at have en teologi om undere og om under hvilke betingelser de må modtages som umiskendelige spor af Gud i historien og i hverdagen, som hændelser, der stadfæster hans ord og vidnesbyrd i evangeliet, er fatalt.

Der skete undere ved Peter, ved apostlene generelt, ved Filip, ved Paulus og uden tvivl ved flere navnløse, og mange af underne er i samme kategori som Jesu undere, dvs. helbredelser af syge, dæ-

monuddrivelser, dødeopvækkelser og har samme frelseshistoriske, trosmæssige og medmenneskelige årsag, mening og betydning som de tilsvarende undere i Jesu liv. Jesu liv og tjeneste fortsætter, nu fra Himmelen og i en langt større og universel udstrækning end medens han levede og vandrede her. Jesus er som ophøjet hos Gud aktivt virkende og nærværende, hvor som helst budskabet om ham bæres hen. Og hans aktive nærvær og hans frelsende kraft demonstreres af og prædikes blandt andet også ved, at syge bliver helbredte, besatte udfriet og døde oprejses.

Andre undere

Aposteltiden og kirkehistorien kan fortælle om andre undere end disse. Om fængelsedøre, som lukkes op, om Guds dom over en Herodes Agrippa og over en Ananias og Safira og over troldmanden Elymas, og om Paulus, som kommer til live efter at være død eller næsten død.

Når vi læser om optøjer, mishandlinger og alle hænder andre farer, som Paulus ikke alene udsattes for, men ofte befandt sig i, så kan vi ikke andet end se dem som undere, undere af en anden slags ganske vist, men ikke des mindre undere, nemlig underet i Guds forsyn og omsorg, underet i at Gud lader livet og kræfterne vende tilbage, når døden raser i ens krop, underet i, at frimodigheden, glæden og freden er blevet bevaret og man tør fortsætte i det liv og det kald, Gud har sat en i og kaldet en til.

Disse nådens undere er måske større undere end kraftens og overmagtens undere. Sådan kom Paulus i det mindste til at se på det; se 2 Kor 12.

Når mennesker hører evangeliet og kommer til tro på det, anses det i Det nye Testamente uomgæligt for et guddommeligt under, som liv af døde, som at blive revet ud af Satans magt og blive underlagt Guds magt, som at komme fra mørket ind i lyset, som fra at være et syndens og djævelens barn at blive et Guds barn, som fra at være på vej til fortabelse nu at være på vej til evigt liv i Himlen.

Frelse er genfødsel, nyskabelse, og er kun muligt ved Guds ord og ved Helligåndens kraft. Derfor er frelse klart et under, et nådens og evangeliets under.

**Benægter
vi undere,
amputerer vi
gud og fortæller
ham, at vi nok
skal bestemme,
hvad der er
passende at gøre
for ham**

Forventelige undere

Evangeliet skildres overalt i Det nye Testamente som et dynamisk budskab, et livgivende budskab, et omkalfatrende budskab, en igangsætter og bevæger, som den treenige Gud i aktion. Derfor er det for så vidt en naturlig ting, en naturlig frugt af evangeliets udbredelse og virke, at undere sker.

Undere er i denne sammenhæng ikke usædvanlige, men forventelige. Modstand, vantro, ulydighed, verdslighed, vildfarelse og frafald hindrer og svækker Guds ordets fremgang og vækst, og dermed også det blomstrende liv i dets følge. Kirken er langt fra altid i samklang med Jesu vilje og Helligånden, og åndelig svækkelse sætter ind, som menighedsbrevene i Johannes' Åbenbaring vidner om.

Manglende fremgang skyldes også i mange tilfælde, at budskabet er blevet forkastet, at besøgelsestiden er blevet forsømt, at forhærdelse er sat ind og mennesker overladt til sig selv, sådan som det skete i de landsbyer, som afviste Jesus, medens han vandrede her, til sidst med hele Israels folk eller store dele af det.

Alle disse faktorer må vi tage i betragtning, når vi prøver at forstå det med "tegn og undere". Tegn og undere indgår som lignelser og metaforer i evangeliets ordforråd og de illustrerer Guds frelse og Guds frelses kraft. De er også med til at synliggøre Guds rige og Guds riges kraft.

De forkynnder, at Gud er en levende Gud, og at Jesu navn, den korsfæstedes, opstandne og himmelfarnes navn har kraft, myndighed og magt.

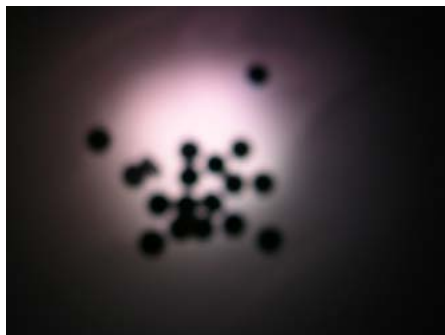
På den måde bidrager de til at bringe pris, ære og herlighed til Jesu navn. De kan være med til at berede vejen og blødgøre hjerterne og åbne for troen, men de kan også virke det modsatte og dermed blive til dom for mennesker. De hører sammen med ordets forkyndelse til kirkens liv og bør ikke tages ud af denne sammenhæng og tildeles en selvstændig agenda.

Det er helt op til Gud at lade dem ske og også til ikke at lade dem ske. Kirken oplever perioder af vækst og fremgang og sejr og med undere, og kirken oplever tider med tilbagegang, med massiv modstand, frafald og forhærdelse, tider hvor det synes som om, Gud er fraværende i verden, og hvor der er langt mellem underne, og kirken oplever både Guds dom og Guds nåde.

Undere er altid mulige, hvor Gud er, og hvor Gud arbejder. Men det er også et under, når troen bevares, når håbet forbliver intakt, når kærlighedens gerninger fortsætter, og evangeliet om riget prædikes, selvom det for de fleste er fuldstændig ligegyldigt.

Som på alle andre områder gælder det også på det med undere og tegn, at "ved tro vandrer vi her, ikke i skuen". Vor tro står og falder ikke med, om vi ser undere, men med Jesus Kristus, den korsfæstede, opstandne og levende Herre, som engang kommer igen på himmelens skyer.

Stamceller

En kontroversiel vej til helbredelse

Fjerde artikel i serien om genteknologiens etiske spørgsmål

V erden over undersøger forskerne i disse år det tidlige livs begyndelse - de allerførste af menneskets celler. På laboratorierne isolerer man stamcellerne fra det tidlige foster - embryonet - blot en 4-6 dage efter befrugtningen - og destruerer dermed det nye liv.

Der knyttes uendeligt store håb og drømme til stamcellens muligheder for at helbrede syge. Det er nemlig fra stamcellerne alle vore celler kommer fra - det er de "oprindelige" celler, der kan udvikle sig til de omkring 200 celletyper i den menneskelige krop - hudceller, blodceller, muskelceller osv.

Tænk, hvis man kunne isolere disse stamceller, følge deres udvikling, programmere og styre dem, så de kunne udvikle sig til lige det, vi ønsker: Vi kunne dyrke et nyt hjerte og en ny lever. Stamcellerne kunne også sprøjtes ind i kroppen og reparere døde celler, så en, der er lammet fra halsen og nedefter blev i stand til at gå igen, så kræft kunne udryddes, så mennesker med Alzheimers kunne få genopbygget de ødelagte nerveceller og hjernevæv.

Men udover deres enorme potentiale, så er denne forskning også højst kontroversiel - fordi liv skal destrueres for at redde liv.

Af Carsten Thomsen

Argumenter for

Alligevel er der ikke den store tøven at spore i videnskabelige kredse. For det første bliver embryonet i denne tidlige fase ikke betragtet som et menneske, der er omgærdet af nogle specielle rettigheder.

Det er liv, jo, men det føler intet, tænker intet. Det er blot en celleklump, som er i færd med at danne moderkagen og de beskyttende hinder, der skal omgive det kommende foster i livmoderen. Først efter de to første uger begynder dele af celleklumpen at specialisere sig, bl.a. til forstadierne til fosterets centrale nervesystem.

Og selvom man destruerer liv, så gøres det i en god sags tjeneste - for at redde millioner af andre liv. Hvordan kan man blot stå og se på, mens Alzheimers patienter eller kræftamte dør, når de kunne helbredes med denne forskning? Embryonerne skal jo alligevel destrueres, så derfor kan man lige så godt gøre brug af dem til forskning.

Desuden er der hele presset fra det videnskabelige miljø. Verdens universiteter, sygehuse og private laboratorier kæmper alle om at nå først i mål, vinde hæder, ære, prestige og selvfølgelig pa-

tenter og penge på stamcelle-linier - dvs. at kunne følge en stamcelles bestemte udvikling og måske tage patent på den.

Da USA's præsident Bush i juli nedlagde veto mod offentlig støtte til forskning på stamceller, var forargelsen i videnskabelige kredse stor. Vi sakker agterud videnskabeligt i forhold til andre lande, lød det. Samme piben hører man fra det danske forskermiljø. Så presset er stort for de enkelte lande. Hvis andre gør det, så må vi også.

Tendensen, vi ser nu, er, at der langsomt bliver lukket op for det - med diverse restriktioner - når befolkningen har vænnet sig til udviklingen - og måske på egen krop oplever den helbredende virkning, vil man formentlig presse på for mere vidtrækkende forsøg: F.eks. at producere embryoer på laboratoriet udelukkende til brug for forskning.

Argumenter imod

En kristen etisk tænkning omkring forskning på embryoner kan aldrig ses adskilt fra livets Herre selv, Skaberen af himmel og jord og mennesket selv. Alt menneskeligt liv er helligt og skabt i Guds billede - uanset hvor skrøbeligt det er.

Personligt mener jeg, at denne celleklump, også selvom vi kun snakker

om en minutiøs otte-cellet embryo, allerede her bør beskyttes og betragtes som liv skabt i Guds billede. Ved befrugtningen er der blevet skabt et unikt genetisk nyt liv. Processen er sat i gang, som, hvis vi ikke skrider ind med pincetter og andet, vil det resultere i et barn, hvis det sættes op i livmoderen.

At stamcelleforskning på embryoner gøres i den bedste mening for at redde andre liv i fremtiden kan ikke retfærdiggøre at tage liv. Hvis vi destruerer liv i videnskabens navn, så ender vi med at underminere selve videnskaben. Hvis målet får lov til at hellige midlet, så betyder det også, at det er dem, der har magten, som beslutter sig for målet - og dernæst også helliger midlet. Det vil uvægerligt gå ud over den svage, magtesløse og ubrugelige i samfundets øjne.

Stamcelleforskeren professor Peter Ebbesen går ind for at udnytte embryoner i forskningen, men i et interview indrømmer han samtidig:

- Det er umuligt at undgå at tænke på, at den lille bunke celler i reagensglasset kunne være blevet til et barn under de rette omstændigheder.

Han trøster sig med, at embryoet alligevel vil blive destrueret. Men det er en kynisk argumentation. Først producerer lægerne et stort antal embryoner til kunstig befrugtning - dernæst siger de "nå, ja, dem, der ikke blev brugt, kan vi så nu udnytte til stamcelle-forskning".

Ubalanceret debat

Det er ikke sådan, at kristne er imod al forskning i stamceller. Faktisk peger flere kristne biologer på, at forskning på voksne stamceller eller fra navlestrengsblod er vejen frem i stedet for embryoner.

Den amerikanske professor David A. Prentice skriver i bogen "Human Dignity in the Biotech Century", at forskermiljøet har oversolgt de små fremskridt, der er gjort med embryonale stamceller - og ignoreret de succeser, der rent faktisk har været med stamceller fra voksne mennesker.

Potentielt er mulighederne større med embryoner - da de kan udvikle sig til alle former for celler - hvorimod "voksne" stamceller allerede er udviklet - og derfor traditionelt er blevet anset for at have begrænsede muligheder.

Men al forskning knyttet til stamceller fra embryoer er i øjeblikket mest hype

Fremskridt nået med voksne stamceller

- Spanske forskere har behandlet leukæmi ved at give patienter en cocktail af stamceller fra navlestrengen og fra de stamceller, som findes i voksnes blod. Ud af 28 patienter med fremskreden leukæmi fik kun tre tilbagefald. *Fra Magasinet "Bone Marrow Transplantation".*
- Svenske forskere på Karolinska Institutet i Stockholm har fra meneskehjerner udtaget nogle stamceller, der kunne danne nye hjerneceller. Man håber, at det med tiden kan hjælpe mennesker med Parkinson og Alzheimers. Stamcelleforskeren Peter Ebbesen fra Ålborg Universitet mener, at de første forsøg med mennesker bliver gennemført inden, der er gået ti år. *Berlingske Tidende 29. juli 2005.*
- Odense Universitetshospital tilbyder 35 patienter med kronisk hjertesvigt behandling med stamceller. Målet er, at stamcellerne skal medvirke til at dannet nye små blodårer til erstatning for de forkalkede og til dannelse af nye hjertemuskel-celler til erstatning for de skadede. Stamcellerne kommer fra patientens egen knoglemarv.
- Et team af koreanske forskere oplyser, at de har transplanteret en stamcelle fra navlestrengsblod til en patient, der er lammet i rygmarven. Hun blev i stand til at gå, selvom hun ikke engang har kunnet stå på benene i 19 år.

og store håb. Endnu ved man kun lidt om, hvordan man styrer stamcellernes udvikling i laboratorierne. Endnu er de ikke blevet afprøvet på mennesker, endnu har de ikke hjulpet et eneste menneske.

Prentice, der selv har forsket i stamceller fra voksne skriver, at der er beviser på, at embryo-stamceller (ES) i laboratoriet kan udvikle sig til flere former for cellyper, bl.a. hjerte celler, blodceller og forskellige nerveceller.

Problemet er blot, at cellen tages ud af dens normale udvikling i embryoet - og indtil videre har det været nærmest umuligt at styre cellen, da den i dette laboratorie-miljø ikke udvikler sig normalt. Helt spontant udvikler cellen sig f.eks. til andre former for væv, end det man søger, eller der er problemer med, at cellerne ofte udvikler svulster.

For eksempel har man forsøgt at transplantere ES i rottehjerner, hvilket førte til ukontrolleret cellevækst og kræftsvulster.

- På en måde er disse problemer ikke uventede. "Job-beskrivelsen" for en ES er at vokse så hurtigt som muligt og producere en masse forskellig væv på samme tid. At prøve at få en ES til at vokse kontrolleret til et bestemt væv er ikke dens normale funktion, forklarer Prentice.

Et andet problem er, at der skal

destrueres ganske mange embryoner til denne forskning. Et eksempel var et hold engelske stamcelleforskere, der startede med 58 embryoner - ud af dem kunne man kun isolere stamceller fra tre embryoner - og kun en stamcellelinie blev produceret.

Seniorforsker Claus Yding Andersen, Rigshospitalet, indrømmer, at der er store problemer med at styre stamcellernes udvikling. Alligevel tror han, at der muligvis kan ske egentlig behandling på mennesker indenfor de næste 10 år. Men måske ligger det også længere ude i fremtiden, siger han.

Voksne stamceller

I modsætning til ES har man rent faktisk haft pæn succes med behandling af forskellige kroniske lidelser med stamceller fra voksne mennesker. Men forskningen har ikke vakt så stor opmærksomhed i medierne og i forskermiljøet.

Især indenfor de seneste to-tre år er der opnået store fremskridt på dette område. En af overraskelserne har været at opdage, at stamceller ikke blot kunne skaffes fra knoglemarv, men fra mange flere typer væv, end hidtil antaget. Både fra bugspytkirtlen, leveren, muskler,

brusk, hjernen, blodet, håret, ja, endda fedtceller. Problemet er, at de findes i meget små mængder - men man er dog blevet bedre til at finde dem.

- De seneste år er det blevet næsten helt sikkert, at cellerne i det voksne menneske kan reparere og regenerere ødelagt og dødt væv. Voksne stamceller er blevet isoleret fra flere forskellige væv - og de har vist en overraskende evne til at omdanne sig til andre vævs- og celletyper og reparere ødelagt væv.

- Den offentliggjorte videnskabelige litteratur er nu fyldt med artikler om voksne stamcellers evner som viser ligeså store, hvis ikke større muligheder end ES. Tidligere er de voksne stamceller blevet kritiseret for at være vanskelige at isolere - for ikke at kunne blive til alle slags væv, for ikke at kunne vokse og regenereres i det uendelige.

Prentice fortsætter: I flere studier er det blevet vist, at voksne stamceller fra f.eks. knoglemarv eller hjernen kan omdannes til nærmest ethvert væv i kroppen.

Et af de mest opsigtsvækkende eksempler er de såkaldte MAPC-celler fra

knoglemarv - også kaldet de "ultimate stamceller". Ved at sprøjte det ind i mus har man fundet ud af, at disse kan udvikle alle former for væv.

I dyreforsøg har de været i stand til at reparere skader, for eksempel hjertestop, lever-sygdomme, diabetes, Parkinson og lammelser i rygsøjlen. Ja, de er allerede blevet anvendt på mennesker. I mange tilfælde kan patientens egne stamceller bruges. Og det har den fordel, at man undgår, at immunsystemet afstøder de indsprøjtede stamceller.

En etisk forsvarlig vej frem

Og hvem ved? Måske vil voksne stamceller en dag kunne bruges til at udvikle et nyt hjerte og en ny lever...I hvert fald har en gruppe forskere fra universiteterne i Kingston, England, og Texas, USA, og nemlig fundet stamceller i navlesnorsblod, der er næsten lige så specialiserede som stamceller fra embryoner. De har fået alle cellerne til at blive til alle de tre fundamentale celletyper, som alt væv i

kroppen kommer fra.

Ligeledes er det lykkedes for tyske forskere i forsøg med mus at udvinde en type stamceller, som ser ud til at besidde embryonale stamcellers evne til at blive til alle celler i kroppen. Cellerne er udvundet fra stamceller i musens testikler, som normalt udvikler sig til sædceller.

Så flere kristne stamcelleforskere siger enstemmigt: Stop forskningen på embryoner og lad os se, hvad vi kan opnå med voksne stamceller. Trods års forskning er vi kun lige begyndt at forstå stamcellens potentiale og udvikling. Lad os fortsætte med forsøg på dyr - eller forsøg med voksne stamceller. Lad os gå den etisk forsvarlige vej. Det er ikke et nej til videnskabelige fremskridt, men til en sund etisk forsvarlig forskning, der, som det ser ud til i øjeblikket, har lige så store muligheder i sig som at destruere embryoner.

Perspektiv Bibelskoles 24.seminar

Odense d. 20. januar og København d. 27. januar 2007

Bibelskolens studerende samt alle interesserede indbydes til seminar i i Odense, Vesterbro 9 B lørdag den 20. januar og Højnæskirken, Rødovre lørdag den 27. januar.

Tema: Religionens tilbagekomst: En mulighed, udfordring, opgave og fare.

Delemnerne har vi formuleret som følger:

1. Et overblik over det religiøse billede i det danske landskab anno 2006. Det hævdes, at der i dansk folkekirkekristendom (svarer meget godt også til frikirkekristendom) er tre måder, man i dag kan være religiøs (kristen) på: den deduktive, den reduktive og den induktive. Hvad har nytestamentlig kristendom at sige til det? Louis Nielsen

2. Hvor kan (og må og skal) kirken indrette sig efter mennesker og efter tiden, og hvor må den absolut ikke gøre det? Peter Kjærsgaard.

3. Hvad betyder opvækstsmæssige, kulturelle og sociologiske faktorer for, om et menneske bliver kristen eller måske netop ikke bliver det? Kan man fødes som kristen, manipuleres til at blive det, lokkes eller trues? Karl-Jørgen Helmich.

Jagten på Succes

Hvem drømmer ikke inderst inde om succes?

“At noget lykkes for én, og at det anerkendes af folk” lyder den prosaiske definition på ordet i Nudansk Ordbog, selvom det rummer så meget andet og mere end det. Vi ønsker alle at lykkes, i det vi foretager os. Høje karakterer, god uddannelse, meningsfyldt job, kærlig familie, penge, hus, åndelig vækst og en kirke i fremgang.

Succes synes at være løsenet for et lykkeligt liv. For succes hvisker os i øret, at hvis vi bare kan få dette eller opnå dette, så vil vi blive til noget, og vore liv vil blive fyldt med mening og tilfredsstillelse.

Det samfund, vi lever i, skal nok minde os om vigtigheden af succes. Det gennemsyrrer alle områder af tilværelsen. Fra reklameverdenens fokus på at sælge sine produkter og tjene penge, til politikerens ambitioner om at kapre stemmer, popstar-aspiranternes håb om berømmelse, tennistjennens kamp for Wimbledon og kirkelederens længsler efter at fylde salen op. Her kan succes jo ligefrem måles rent statistisk. Og vi gør det hele tiden.

Hvor stort er dit hus? Hvor meget tjener du i din nye stilling? Hvad fik du i matematik? Hvor mange blev helbredt og omvendt, da Benny Hinn kom til byen?

Og selv-hjælps-bøgerne lover os nøglen til succes med “Seks metoder til at blive en fremgangsrig leder” og “Syv effektive metoder til åndelig fornyelse”.

I grunden er der intet i vejen med ønsket om succes. Det er jo en ganske naturlig menneskelig grundholdning at være ambitiøs, målrettet og ønske, at de ting, man sætter sig for, lykkes. Apati, ligegyldighed og en doven laden-stå-til eller resignerende accept af status quo er ikke at foretrække.

Men problemet er, at succes ofte ses som et mål i sig selv, i en verdslig sammenhæng, løstrevet fra en en barmhjertig og givende Gud.

I den sammenhæng fylder succes det tomrum, som Guds fravær eller

Af Carsten Thomsen

manglende åndelig realitet i vore liv har efterladt, og det giver os en følelse af betydning og værdi og befrier os fra meningsløsheden. Men det er egentlig en verdslig form for gernings-retfærdighed, for da er det udelukkende os selv, som ultimativt skaber vores egen succes. Og udebliver succesens så føler vi os fortabt, ja, så er vi tabere.

Velsignelse - ikke succes

Hvor befriende er det ikke at vende sig til evangeliet og her for en kort stund hvile i, at vor dybeste værdi som mennesker ikke ligger i, hvad vi opnår og får af succes og anerkendelse i denne verden, men i, hvad Herren har gjort for os, og hvad han gør i os i dag. At vi er elsket af ham og velsignet af ham.

Det er Gud, vi kan og må takke for den “succes”, vi har. Det er ham, der velsigner. Da Gud havde skabt mennesket står der: “Og Gud velsignede dem og sagde til dem: »Bliv frugtbare og talrige,

opfyld jorden, og underlæg jer den” (1. Mos. 1). Det sidste Jesus gjorde, inden himmelfarten var at velsigne disciplene. Han “løftede sine hænder og velsignede dem. Idet han velsignede dem, skiltes han fra dem og blev båret op til himlen”. (Lukas 24:50-51).

Jesus blev i sin tjeneste, død og opstandelse til en velsignelse for en verden, som ligger under for syndens forbandelse. Og vort kald er at blive en velsignelse for andre. Som apostlen Peter siger i sit første brev: “Gengæld ikke ondt med ondt eller skældsord med skældsord, men tværtimod med velsignelse, for I er kaldet til at arve velsignelse”.

Snarere end at søge succes som et mål i sig selv, burde vi bede om, at Gud må velsigne os. At det, vi får, må bringe ære til ham.

Vinde verden - miste sjælen

Det er nødvendigt at lade Jesu prioriteter være vore prioriteter. Før jagten på succes er der noget, der må søges efter. Guds rige og hans retfærdighed. Jesus siger snarere, at de salige ikke er dem, der lige nu har succes, men dem, der er fattige i ånden. “For hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv?” Matt. 16:26.

Et menneske, der vinder hele verden, er vel en anden måde at betegne succes i verdslig forstand. Hvis det er alt et menneske får ud af sin stræben og sit liv, så prises dette menneske ikke i Bibelen. Det er en tåbe, en, der har spildt sit liv.

Det mennesket først og fremmest har behov for er at stå i et ret forhold til Gud - at vinde “livets sejrskrans” som Gud lover dem, der elsker ham - det kan vi vel kalde bibelsk succes eller åndelig succes.

Det menneske, som tager sit kors op og følger Jesus, det menneske, der bliver en tjener og har Kristi sind, iklæder sig Kristus, det menneske er ikke lovet materiel verdslig succes, som vi måler og vejer den. Men han er en succes i Guds rige. Og han har en rigdom i Gud, som overgår det at vinde verden.

“En broder i ringe kår skal være stolt af sin høje stand, en rig af sin ringe stand, for som markens blomster skal han forgå. Solen står op og svider marken med sin glød, så dens blomster falder, og deres skønhed er forbi; sådan skal også den rige visne midt i sin foretagsomhed. Salig er den, som holder ud i prøvelse, for når han har stået sin prøve, vil han få livets sejrskrans, som Gud har lovet dem, der elsker ham.” Jakob 1:9-12.

Er vi rige, da må vi ydmyge os og erkende, at vor rigdom kommer fra Gud, der har velsignet os med penge, velstand, god fysik eller godt helbred, eller familie, godt arbejde osv. Vi er forvaltere af de rigdomme, åndeligt og materielt, Gud skænker os.

Vi skal bede om vækkelse, at flere må

blive omvendt, at kirken må vokse, at vi selv må udvikle en karakter og et sind, som er lig Kristus. At vi selv må bære åndelig frugt og vokse i troen. At vi må tage vare på de gaver, som Gud har givet os. Blive de personer, Gud ønsker vi skal blive for ham. Der er intet i vejen med at have åndelige ambitioner som disse.

Men der er langt fra disse bønner, og så til bønnen om, at vi må blive den næste Benny Hinn. Eller at vi må blive en åndelig succes for successen skyld. Der ligger en fare i, at vi også i kirkelige kredse kreerer stjerner og vandbærere - i den forstand, at vi gør forskel på folk baseret på deres succes i kirkeligt arbejde. Eller at vi hele tiden skal se synlige resultater, har brug for åndelige succeser, jagter berømtederne i den kristne

inderkreds eller lader al vort håb baseres på lige den metode eller kampagne eller bestseller, der får succes.

Det er ikke altid, at vi kan måle og veje åndelig succes ved at tælle fyldte kirkerækker eller organisationens størrelse. Der er dem, der sår og vander, og så er der dem, der høster - og måske ser vi op til dem, der “høster” og glemmer fuldstændig dem, der i årevis har sået. Måske ser vi aldrig rigtig den egentlige frugt af vort slid. Måske ser vi en dag en stor frugt af vort arbejde. I alle ting kræves det, at vi er tro tjenere. I alle forhold, at vi bringer tak til Ham, der er kilden til vor succes - være de sig store eller små.

DEN KRISTNE OG BØN (5)

Bøn og Barmhjertighed

En af de mest gribende fortællinger i Markus-Evangeliet er for mig beretningen om Jesus og den blinde tigger, Bartimæus (Mark 10:46-52, parallel med Matt 20:29-34 og Luk 18:35-43).

Hændelsen finder sted i Jeriko, medens Jesus er på vej til indtoget i Jerusalem og den sidste og afgørende påskehøjtid.

Markus' beretning fokuserer på det, som var motivet bag alle Jesu helbredende gerninger, ja også bag hans vandrings mod korset, barmhjertigheden i hans hjerte og den evige barmhjertighed i Guds hjerte.

Mod den barmhjertighed er den bibelske fortælling - frelseshistorien - stadig rettet; intet sted i den fortælling lades vi i tvivl om, at verden, Israel og alle folk kun består i kraft af dette ene - vor Guds barmhjertighed.

Barmhjertighed er noget, vi helst vil undvære. Naturligvis er vi glade, hvis vi i de situationer, hvor vi er i nød, oplever, at der er nogen, som viser os barmhjertighed, men de situationer vil vi jo helst

Af Louis Nielsen

undgå, og nogle gange er vores drift imod, at nogen skal vise os barmhjertighed så stærk, at vi vredt afviser det og lukker os inde bag et skjold af afvisning.

Ultimativt er det nok den største grund til, at der til sidst vil være nogle, som vil befinde sig i Helvede, stedet,

hvor aldrig så meget som et solstreg af barmhjertighed kan trænge ind.

Omvendt er der heller ikke en eneste, som vil finde vej til Himlens lyksalighed, som ikke er der i kraft af barmhjertighed, nåde og kærlighed alene.

At være blind er en forfærdelig og stigmatiserende ting, ikke mindst i et samfund som det, Bartimæus voksede op i.

I vort samfund er en blind født til, at samfundet vil tage sig af ham eller hende; han og hun har det som et retskrav, at det offentlige skal træde til. Her bliver der tale om ret, ikke om barmhjertighed. Og det er sikkert på mange måder godt.

Men i Bartimæus' tilfælde og hos andre af hans lidelsesfæller beroede forsørgelsen, og om dagen blev lykkelig eller ulykkelig på, at nogen lukkede pungen op, når de gik forbi.

Bartimæus havde hørt om Jesus af Nazaret, og han troede på, hvad han havde hørt. Hans tro på Jesus er ud over det sædvanlige. Jesus og hans disciple gav

som alle andre fromme jøder almisser, men det Bartimæus ønskede af Jesus var noget andet og mere end almisse, måske endda noget andet og mere end at få skænket synet og blive seende, nemlig barmhjertighed: "Davids søn, forbarm dig over mig!"

Håndgribeligt var synet i forreste række for, hvad han ønskede, som det fremgår af hans svar, da Jesus spørger ham, "hvad han vil have, Jesus skal gøre for ham".

Men han begynder med at påkalde sig Jesu barmhjertighed, for det er det, han først og fremmest trænger til, og det vi allesammen trænger til. Og her er nu han i hvem al Guds barmhjertighed er udøst, og som også har den guddommelige autoritet til at give barmhjertigheden, så det bliver andet og mere end et skvulp i strandkanten.

Mange truede ad Bartimæus for at få ham til at tie stille, for ærlig talt fandt man hans opførsel upassende. Men han råbte bare endnu højere, og Jesus stod stille og sagde: "Kald på ham! Og man kaldte og sagde nu til den blinde: "Vær frimodig, rejs dig, han kalder på dig".

Ved Jesu barmhjertighed forvandles hele scenen og virker ind på alle, mest på Bartimæus naturligvis, som får sit syn, men på hele skaren og forhåbentlig på os, som læser beretningen i dag. Sådan var i hvert fald Markus' intention.

Barmhjertighed og frelse

Bøn og bønshørelse og barmhjertighed knyttes i denne beretning sammen, og i evangeliets sammenhæng knyttes barmhjertighed igen sammen med Guds frelse i Jesus Kristus. På den måde har vi bevæget os ind på det store tema i Det nye Testamente.

Flere steder i Paulus' breve rinder os i hu som f.eks. Rom 9:16: "Så afhænger det altså ikke af menneskers vilje eller stræben, men af Guds barmhjertighed"; Rom 11:32: "For Gud har indesluttet alle i ulydighed for at vise alle barmhjertighed". Tit 3:3-7: "Vi var jo også selv engang uforstandige, ulydige og på afveje, vi lå under for alle mulige tilbøjeligheder og lyster; vi levede i ondskab og misundelse, vi var forhadte og hadede hinanden. Men da Guds, vor frelsers, godhed og kærlighed til mennesker blev åbenbaret, frelst han os, ikke fordi vi havde gjort retfærdige gerninger, men fordi han er barmhjertig; det gjorde han

ved det bad, der genføder og fornyer ved Helligånden, som han i rigt mål udgød over os ved Jesus Kristus, vor frelser, for at vi, gjort retfærdige ved hans nåde, i håbet skulle blive arvinger til evigt liv - troværdigt er det ord!". Ef 2:4: "Men i sin rige barmhjertighed og på grund af den store kærlighed, han elskede os med, gjorde Gud os, der var døde i vore overtrædelser, levende med Kristus - af nåde er I frelst".

Det at bede er og bliver en nådesag; Gud hører os for sin nådes og barmhjertigheds skyld.

Bønnen som ret

I anden sammenhæng og under brugen af andre metaforer kan bøn også opfattes som en ret, en ret, vi har af Guds nåde og i kraft af Helligånden, som giver barnekår (Rom 8:15-17). Brorson har i sin pinsesalme "Kom, regn af det høje" udtrykt det så godt og stærkt:

"Vor børnerets vidne, hjælp Abba at sige med hjerte og mund,
og tryk mig den vished at arve dit rige i inderste grund!
Ja vis mig, så tit du, o saligheds pant,
om Himlen erindrer,
hvor kronen den tindrer,
som Jesus os vandt".

og mere specifikt i sidste halvdel af strofe 2:

Så kan jeg til bønnen frimodig gå frem
og dagligen ile
som flyvende pile
til Himmelen hjem".

Ligeledes falder det også naturligt for Det nye Testamente at tale om bøn som "kamp" og "strid" og lægge det hen til os at bede og være "årvågen", "vedholdende" og "udholdende" i bønnen, allesammen udtryk og metaforer som antyder vilje og præstation. På samme måde som i lignelsen om enken og den uretfærdige dommer: "Han lærte dem en lignelse om, at de altid skulle bede og ikke blive trætte".

Men grundlæggende beder vi, fordi vi trænger til Gud og ikke kan være ham foruden. Nogle gange beder vi, fordi vi må fortælle ham, hvor trykke vi er "i hans vingers skygge", fortælle ham, at han er vor kilde til uendelig glæde, fortælle ham, hvor taknemmelige vi er for, at han

kender os, og vi kender ham, og for, at han elsker os, og vi elsker ham, og vi må også fortælle ham, hvor meget vi længes efter ham og ønsker at bo dér, hvor hans åsyn lyser i evig herlighed.

Men til daglig er det først og fremmest hans barmhjertighed, vi har behov for, barmhjertighed fordi vi er skabninger, gjort af støv og afhængige af hans forsyn, visdom, ledelse og kraft, barmhjertighed fordi vi er syndere, hjemfalden til hans vrede og trængende til, at han tilgiver os og genopretter os.

Vi er derfor aldrig så meget os selv, som når vi beder. Ud i egen indbildning kan vi være store på den, tro os uindtagelige, men når vi møder Gud i Jesus, og dommens og nådens lys falder ind over os, ser vi os selv, som vi virkelig er, og så er der ikke så meget, som adskiller os fra blinde Bartimæus.

Nok er vi ikke blinde som han, men at bede: "Jesus, du Davids Søn forbarm dig over mig!" behøver vi lige så meget som han. Og det underfulde er, at den bøn er næsten besvaret, før den er bedt, og Jerikovejen bliver vejen til Jerusalem, det nye Jerusalem sammen med Jesus.

Afklaring

Bøn fører os til afklaring. Afklaring af os selv over for Gud afklæder os vore falske billeder af os selv, alle de falske forestillinger, som ofte udøver en næsten dæmonisk magt over os, afklæder os alle de falske gudebilleder, som det at leve i en moderne kultur omgiver os med. Og hvilken befrielse det er!

Samtidig giver det os også en anden tilgang til andre. Ingen behøver vi foragte, ingen behøver vi at guddommeliggøre. Ingen bliver overmennesker og ingen bliver undermennesker, men vi, som var opblæste, er kommet ned fra vore piedestaler, og de, som gik med bøjet nakke, løfter hovedet, og sammen vandrer vi på kongevejen og følger i Jesu spor.

Så er vi alle kongebørn, skønt fattige og ringe, og højere end nogen ørn sig håbet kan opsvinge, når Jesus er vort hjerte nær, som Herre mild og broder kær, som barn med englevinge. (Grundtvig).

Kristen Spiritualitet

Af Louis Nielsen

Evangelikale kristne og blandt dem navnlig reformerte kristne har ry for at være meget optaget af teologi, dogmer og ret tro, men manglende i at udtrykke troen i større følelsesmæssige udladninger. Begejstring, tungetale, jubelråb, dans, løftede hænder, falden om, latterkramper etc. er ikke almindeligt forekommende mellem evangelikale; ikke alene ser man med mistro og skepsis på sådanne ting, men mange steder vil man også afvise dem som umodne, kødelige og uåndelige.

Tændte lys, røgelse, og storstilet liturgisk udfoldelse, sakramentalisme, pilgrimsrejser, retræter, ikoner etc. er heller ikke i høj kurs mellem evangelikale. For nogle af os er endog den voksende lovsangsbølge et problem.

Alt om åndelighed eller spiritualiet er en kompleks ting og meget svær at tackle, og det er svært at finde ud af, hvilket ben en selv eller ens kirke skal stå på. Hvad, der ikke lader sig gøre, er at glide uden om spørgsmålet og uden om at have en holdning til det meget, som i så henseende sker både udenfor og indenfor kirken.

At tiden lige nu kan kaldes mere "åndelig" end bare 10 år tidligere, ligner noget af en kendsgerning.

Nogle er vrede og fortrydelige over det, og nogle af dem har skærpet den ateistiske attitude, de i forvejen havde; nogle få kalder ligefrem til kamp, men har svært ved at få deres "trosfæller" råbt op til handling.

Mange i kirken hilser den spirituelle opvågnen velkommen og søger at udnytte den til fremgang og vækst for kirken og naturligvis til udbredelse af troen. De fleste af os vil være både glade og betænkelige på samme tid; glade fordi det er muligt at føre en åben religiøs dialog (hvilket imidlertid ikke altid er det samme som at forkynde evangeliet) med mange mennesker i dag, glade også fordi mange søger og stiller spørgsmål, hvoraf nogle også vil være villige til at overveje og forsøge kirkens svar.

Men samtidig er vi bekymrede og urolige, fordi de fleste i søger-generationen ikke vil være tilbøjelig til at se på Jesus som den ENESTE, som den absolutte sandhed og åbenbaring af Gud og vil have særdeles svært ved at forlige sig med tanken om, at Jesus som Herre skal have herredømme over min tilværelse, skal bestemme, hvordan jeg skal leve mit liv, og at

Definition på spiritualitet

Teologisk ordbog definerer spiritualitet som et "samlet begreb for alle udtryksformer, hvori Helligåndens gave får form i de kristnes liv, f.eks. i bønner, i gudstjenesten, i meditationen over de Hellige Skrifter, i tjenesten for andre; anvendes ofte i samme betydning som fromhed".

Denne definition kommer tæt op ad den form for spiritualitet eller åndelighed, jeg personligt går ind for og efterlyser.

min vilje, ønsker og mål herefter skal rette ind efter hans.

Mange former for spiritualitet, som før ikke var accepterede i evangelikale, lutherske kirker og oprindeligt heller ikke i karismatiske kirker, søges i dag af nogle i disse kirker, ja i visse tilfælde opmuntres der til at søge disse former for spiritualitet og dyrke det.

Den reformatoriske arv er ikke længere så højt i kurs, som den engang var. Mere og mere betragtes reformationen som en kulturhistorisk begivenhed eller en begivenhed forklarlig ud fra den psyke en mand som f.eks. Luther var behæftet med end som et indgreb, Helligånden satte ind med, fremkaldt af en genopdagelse af Skriften, navnlig Paulus' breve til Galaterne og til Romerne.

Mere og mere ser man på den romersk katolske kirke og de ortodokse kirker som sunde kirker, der måske på mindre områder er forskellige fra os, men ikke forskellige på nogen afgørende og skelsættende måde.

Gennem den karismatiske fornyelse har man også oplevet, hævder man, at den åndelige oplevelse og åndelige erfaring er den samme - og gennem en fornyet interesse for oldkirken og navnlig for ørkenfædrene er katolsk og ortodoks fromhedsliv kommet højt i kurs og op-søges nu af kristne fra både karismatiske, lutherske, men også evangelikale kirker.

Mindre forkyndelse

Samtidig med denne udvikling er der sket en næsten systematisk nedbrydning af tilliden til, kendskabet til og brugen af Bibelen i samme kirker.

Bibeludlæggende forkyndelse bliver sjældnere og sjældnere, og forkyndelsen får mindre og mindre tid ved de almindelige gudstjenester, udelades måske endda helt som andre ting indtager mere og mere tid og optager mere og mere plads.

Det personlige andagtsliv er også blevet indskrænket, og familieandagten praktiseres næppe i nogen særlig udstrækning. Mere og mere bliver vi bibelske analfabeter, mindre og mindre i stand til at bedømme ud fra Skriften og opveje op mod Skriften.

Når vi så mødes af et nyt spirituelt fænomen, er vi ikke i stand til at stille de relevante kritiske spørgsmål som f.eks. om dette er noget, der anbefales af

I al bibelsk spiritualitet er der en etisk prioritering og at sætte hensynet til andre foran kærligheden til sig selv.

Skriften, om det styrker værdsættelsen af evangeliet, om det herliggør Jesus, om det opbygger menigheden eller fremmer gerningsretfærdigheden fremfor retfærdighen alene ved tro på Jesus Kristus.

Helt praktiske spørgsmål som, om det er nogen nytte til (glem ikke, at Det nye Testamente stiller den slags spørgsmål), og om der ikke var bedre ting, vi kunne bruge vor tid og energi på, bliver heller ikke stillet.

I nedtoningen af den reformatoriske profil har vi måske allerede glemt, at al vor retfærdighed er i Kristus, og at vi er vidunderligt fritaget fra at skulle frembringe noget, som skal gøre os mere acceptable for Gud.

Åndelig gudsdyrkelse

Det må kraftigt understreges, at Bibelen ikke er imod gudsdyrkelse som sådan. Den bliver en uundgåelig følge af at kende Gud. At kende ham er at tilbede ham, ære ham, lyde ham, elske ham og tjene ham.

Og alle disse ord er mere eller mindre synonyme med at dyrke Gud, hvilket

igen er synonymt med åndelighed, spiritualitet, hvis man skulle foretrække det ord.

Der er en "åndelig gudsdyrkelse" (Rom 12:1-2) fremkaldt af den barmhjerlighed, Gud i Kristus og i frelsen i ham har forbarmet sig over os med. Der er en "ret gudsdyrkelse" frigjort af hykleri, forstillelse og laden som om fremkaldt af frygt for Gud og ærbødighed for Gud og hans væsen (Jak 1:25-26).

Der er en tjeneste for Gud sanktioneret og fremkaldt af Helligånden gennem den nye pagt, vi står i (2 Kor 3:6; Fil 3:3). Der er en opøvelse i guds frygt (2 Tim 4:8); en "jagen efter hellighed" (Heb 12:15); en iver efter til "troen at føje dyd, til dyden erkendelse, til erkendelsen selvbeherskelse, til selvbeherskelsen udholdenhed, til udholdenheden guds frygt, til guds frygten brodersind og til brodersindet kærlighed" (2 Pet 1:5-7).

Der er en bøn om bedre at kende Gud og hans vilje (Kol 1:9-10), og en ærlig vilje og bestræbelse på at lægge synden bag sig og med udholdenhed løbe fremad i det løb, vi har foran os (Heb 12:1-2).

I al ægte og bibelsk spiritualitet er der også en etisk prioritering og at sætte hensynet til andre og kærligheden til andre foran hensynet og kærligheden til sig selv.

Dette er indholdet af den spiritualitet, Bibelen anbefaler, al anden øvelse er et tillæg til denne, som i nogle tilfælde kan kaldes nyttig, i andre tilfælde neutral og i visse tilfælde skadelig og forførende, fordi den afleder fra evangeliets og frelsens klarhed, skygger over Kristi værks storhed og fokuserer på noget andet end "Guds rige med dets retfærdighed, glæde og fred i Helligånden" (Rom 14:17).

Gamle Testamentes skygger

Det gamle Testamente er ubetinget Guds ord, men på visse områder er Det gamle Testamente midlertidigt og foreløbigt, "skygger af de kommende goder og ikke tingene i deres rette og sande skikkelse".

F.eks. at efterligne gammeltestamentlig religionsudøvelse, som den fandt sted i templet gennem præsteskabet, ofringer og højtider, er at gå tilbage til skyggernes tid fremfor at leve i virkeligheden selv, som den er kommet til os ved Jesus Kristus.

I den virkelighed har vi alle ved Jesus Kristus frimodighed til at gå ind i selve helligdommen, lige frem til nådens trone gennem den ene og store præst, vi har over Guds hus; nogen anden præst end ham, har vi ikke, og alle er vi præster for Gud kaldet til at bringe ære til Gud gennem alt og i alt, hvad vi gør selv i de mest hverdagsagtige gerninger.

Der kan appelleres til det fornuftige i at opretholde en kæmpemæssig frelsesanstalt med al den ritualisme, som den katolske messe er, men det utydeliggør kun evangeliet. Der er altså former for spiritualitet, individuelle som kollektive, som gør mere fortræd end de opbygger.

Det samme må siges om brugen af ikoner i meditation og bøn. Igen mentalt kan de måske være en hjælp til at vende sindet mod den himmelske verden, men alligevel bringer de et mellemled ind, som afleder opmærksomheden fra fuldkommenheden af Jesus Kristus og Guds åbenbaring gennem ham. Og det samme gælder bønner til helgenerne og til Maria i katolsk teologi.

Kristi tilstrækkelighed

Jesu Kristi fulde tilstrækkelighed til at møde alle behov og møde os præcist hvor vi er og hvad vi er i, tilsidesættes og krænktes ved det. Desuden tildeler det kirken en frelseshistorisk betydning, kirken ikke har.

Kirken er kun et vidne om frelsens gerninger, aldrig udvirker af samme. Om selvpineri, bodsøvelser og askese i dens forskellige former siger Paulus kort og kontant, at det "ikke har nogen værdi, det tjener kun til kødelig tilfredsstillelse" (Kol 2:23).

Pilgrimsrejser synes en tilsøring af, at vort sande fædreland er i Himlen og en fattig erstatning for vores kunnen søge "det som er i himlen, dér hvor Kristus sidder ved Guds højre hånd" (Kol 3:1).

Søgen til helligdomme og hellige pladser er også passé og hører skyggernes tid til, for tiden er allerede inde, hvor "de sande tilbedere tilbeder Faderen i ånd og sandhed" (Joh 4:23), og hvor Jerusalem og Garizim er reduceret til ingenting.

Navlepilleri

Vi bør ikke være blinde for, at langt fra alt, hvad der går for at være åndeligt er

det, også selv om det påstås at komme fra Helligånden.

Og når alt kommer til alt, er det kun den spiritualitet, som hidrører fra Helligånden, som kan have interesse for et Guds barn.

Noget af den spiritualitet, som der for tiden er meget fokus på, indeholder en risiko for at svække vor bedømmelsesevne og for at bortlede vor opmærksomhed om evangeliets centrale budskab.

Andre former for spirituel praksis får os til at rette fokus på os selv og vort eget velbefindende fremfor på Gud og hans vilje og ære, ja nogen former for spiritualitet er det rene navlepilleri og bringer ingen som helst kristen modenhed med sig.

Evangeliets fylde

Der opstår nemlig en alvorlig fare, når evangeliet bliver mere underforstået end direkte proklameret. Skal vi forblive sunde i troen og vitale og dynamiske i vort kristne vidnesbyrd, må vi til stadighed fylde os med evangeliet og præsentere og konfrontere både os selv og andre med det.

Kun "Guds nådes ord", som er identisk med hans "nådes evangelium" (ApG 20:32; se også vers 25), kan "opbygge os og give (og bevare) arven til alle dem, der er helliget". Kirken er ved at glemme evangeliet, hvor evangeliet mere ligger i baggrunden, end det er fremme i forreste linje og det, vi holder alle ting op imod.

Det er en farlig tilstand for kirken

Nogle former for spirituel praksis får os til at rette fokus på os selv og vort eget velbefindende fremfor på Gud og hans vilje og ære,

"Hvad der er i overensstemmelse med den sunde lære", dvs. i overensstemmelse med det apostolske evangelium, må være kriteriet, vi bedømmer spiritualitet efter, og så efter hvad der fremmer "kærlighed af et rent hjerte, af en god samvittighed og af en oprigtig tro" (1 Tim 1:5).

I kirkehistorien, også i nyere historie er der flere eksempler på spirituel praksis, som har ført mennesker ud i vildfarelse. Vi skal være opmærksom på, at det er sørgeligt muligt at føre sig frem med et bibelsk sprogbrug og alligevel være milevidt fra det bibelske budskab.

Nu har vi talt og advaret mod misforståede og også vildførende og falske former for spiritualitet eller åndelig praksis og øvelse. Og vi mener, at der har været god grund til det. Og sådan så apostlene også på det med hensyn til deres tids falske åndelighed.

at være i, for det betyder, at de næste generationer vil kende evangeliet endnu dårligere og være endnu mere åbne for ulvene, dvs. alle dem, som fører fremmed tale og ikke holder sig til vor Herres Jesu Kristi sunde ord.

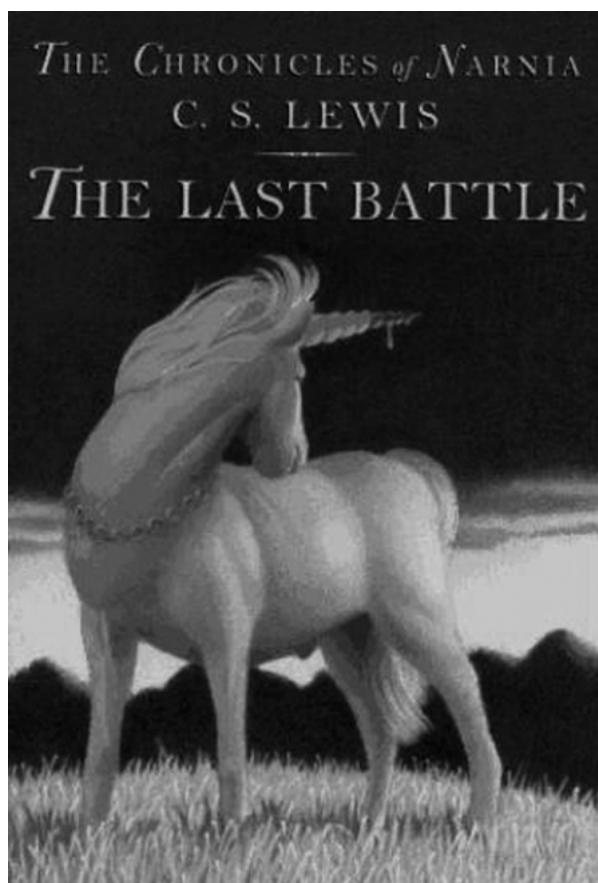
Paulus advarede imod det i sin afskedstale til de ældste i Milet, og lige så profetisk og endnu mere bastant advarede han imod det i sine breve til Timotheus.

Men disse advarsler bør ikke medføre, at vi fraskriver os al spiritualitet og alle ønsker om at blive mere modne, mere åndelighedsindede og mere åndsfulde kristne.

Tværtimod.

Men hvad er så bibelsk defineret åndelighed? Og hvilken praksis kan give os den og hjælpe os til at opøve os i den? Det er det næste spørgsmål, som vi behandler i *næste artikel om spiritualitet*.

Aben triumferer

Alt, hvad der nu hændte i Narnia, var aldeles uforståeligt for dets indbyggere, fra kongen til den mindste mus. Aslan siges at være kommet, men hvad er det for en Aslan, som er kommet? For han er så helt anderledes og opfører sig så helt anderledes end den Aslan, man var fortrolig med, og som landets historie fortalte om.

Ingen nulevende har set Aslan, hvad man ved om ham, er det, man har fået fortalt om ham, og som de historiske kilder beretter om. Det, som man mest har hæftet sig ved i overleveringen om ham, er, at han "ikke er en tam løve", men kan det forklare den mærkelige og akavede måde, han denne gang opfører sig på og de mildest talt besynderlige for ikke at sige onde ordrer han giver?

Kan han virkelig have forandret sig så meget, at han er blevet en helt anden? Er det den virkelige Aslan, som er kommet, og hvad er det, som sker? Elsker han ikke mere sit Narnia? Er han blevet så vred på det, at han vil ødelægge det på den mest grufulde måde? Intet under, at landets indbyggere er i vildrede, og at landet vander sig i smerte.

Tidernes ende

Der er ingen tvivl om, at "Det sidste slag" er apokalypsen i hele historien. "Alle tings ende er kommet". Det apokalyptiske mønster, vi kender fra Daniels bog, fra Jesu tale på Oliebjerget (Mark 13, parallel Matt 24 og 25 og Luk 21), fra Paulus' andet brev til Thessalonikerne og ikke mindst fra Johannes' Åbenbaring, genfinder vi her.

Det, som undrer, når vi læser disse kapitler, er den selvfølgelighed, omend iblandet smerte og undren, Narnias indbyggere underlægger sig den nye orden med dens nedbrydning af landskabet og slavebinding af dets frie skabninger.

Faktisk er det et lille lam, som har den største intuition om, at det, der foregår her, er løgn og bedrag og umuligt kan komme fra Aslan:

"Jeg forstår det ikke," sagde lammet.
"Hvad har vi med calormenerne at gøre?
Vi tilbeder Aslan. De tilbeder Tash. De

har en gud ved navn Tash. De siger, han har fire arme og et hoved som en grib. De ofrer mennesker på hans alter. Jeg tror ikke, at denne Tash eksisterer. Men hvis han gjorde, hvordan kunne Aslan så være gode venner med ham?"

Dette bliver naturligvis afvist og latterliggjort af den snu abe, Finte. Men lammet har stillet det kritiske spørgsmål, som får tingene til at ændre sig, og det, som foregår til at fremtræde i dets sande lys.

Falske profeter

For hvem er Aslan? Og hvad er tænkeligt, han kan stå bag, og hvad er utænkeligt? Taler vi teologisk og ud fra kristendommen, ville vi sige, at kristologien eller spørgsmålet, hvem og hvad Kristus er, altid er det fundamentale spørgsmål. Gennem historien er mange bedragere trådt frem, mange falske krister og mange falske profeter. Det er der ikke noget nyt i; det er forventeligt, og vi er blevet advaret på forhånd:

"Hvem er en løgner, om ikke den, der benægter, at Jesus er Kristus? Antikrist er den, der fornægter Faderen og Sønnen. Enhver, som fornægter Sønnen, har heller ikke Faderen. Den, der bekender Sønnen, har også Faderen. I skal lade det, I har hørt fra begyndelsen, blive i jer. Hvis det, I har hørt fra begyndelsen, bliver i jer, vil I også blive i Sønnen og i Faderen. Og det er det, som han har givet os: det evige liv."

Kan Han, som gav sit liv hen på korset for at frelse og løskøbe sin skabning, tænkes at sælge dem til slaveri? Kan Han, som altid har talt åbent med sine disciple og som nu kommunikerer med sit folk gennem talsmanden, Helligånden, tænkes pludselig ikke at ville kommunikere med dem?

Kan Han, som ikke kom for at lade sig tjene, men for selv at tjene tænkes at lade sig betjene af andre på sådan en måde, at de synker hen i fortvivlelse og ikke ser sig i stand til at overleve på det, som bliver tilbage efter, at Finte har fortæret alt (egerne)? Kan Han, som altid har talt i lyset og vist sig i lyset, pludselig kun lade sig se i mørket og tale i mørket?

Den Aslan, Narnias befolkning har fået at vide, er kommet, kan ikke være den sande og rigtige Aslan; det må være en falsk Aslan, et forfærdeligt bedrag.

Narnia er "skyggelandet", Aslans land er det egentlige og virkelige, det alle længsler er rettet mod

Men når det er sådan et bedrag, og når Finte, jo mere han søger at blæse sig op, forekommer mere og mere ynkelig, og når Pusle ikke har noget som helst af den ægte løves majestæt, ja dårlig nok kan tages for en løve, hvorfor lader folk og fæ sig så bedrage, hvorfor er selv lærde skabninger med på den galej?

Lewis synes med sin fantasi og billeddannelse at ramme ind i den samme grundstemning, som Det nye Testamente skildrer endetiden med, med dens mange bedragere og med muligheden for, at selv de udvalgte kan blive ført vild. Og vi skal ikke regne med, at de teologiske fakulteter eller bispekollegiet kommer os til hjælp. Som da Menneskesønnen vandrede omkring hernede, og som da Paulus prædikede evangeliet rundt omkring i verden, og det "var skjult for vise og forstandige og åbenbart for umyndige" således lige til enden og måske lige netop her. Et lam, en "barnemås, et tåbeligt lille brægehoved" gør aben så vred, at han for at redde situationen begiver sig ud i en "teologisk udredning", som kalder sandhedserkendelsen frem i Tirian.

Antikrist - en ideologi

Et fremtrædende træk i den sørgelige historie, i det store bedrageri, i det skændige forræderi er det, som er foregået og foregår mellem Finte og stormogulen af Calormen. Hvordan kan det gå til, at det evige fjendskab mellem Calormen og Narnia er blevet bragt til ophør, at Calormen under påskud om broderskab og venskab er ved at indtage Narnia, og at Tash og Aslan pludselig er blevet et

navn for den samme person, den samme Gud?

Calormen og calormisk kultur har vi tidligere stiftet bekendtskab med i "Hesten og drengen". Narnia og Calormen er forskellig som dag og nat. Lige så frit og lykkeligt, Narnia er skabt til at være, lige så meget er Calormen et land med slaver, med mishandling og erobrertrang.

Calormen minder om Tusind og en Nats eventyr, om den arabiske verden, om det gamle Assyrien og Babylon, om den islamiske verden, om den kommunistiske verden, om alle stater, hvor mennesker og dyr er reduceret til ting og bruges og opbruges som ting.

Antikrist er ikke kun en person, men også en religion, en ideologi, en institution og en holdning, hvor den sande Jesus Kristus benægtes og bemægtiges, hvor han gøres til en anden, en helt anden, end han er, hvor alting vendes på hovedet, og det modsatte af, hvad han stod for, gøres til norm.

Minder om Islam

Lewis' indførelse af Calormen og af stormogulen og af krumsværd, lange knive, og piske og piskesmæld, orientalske klæder og orientalsk retorik giver minder om Orienten og om Islam.

Det vil være kontroversielt i vore dage - næppe i samme grad i 50'erne af det sidste århundrede, hvor Lewis skrev disse ting - at associere Antikrist med Islam. Og netop i det aldeles afgørende spørgsmål om, hvem og hvad Jesus Kristus er, tænker og opfører Islam sig antikristeligt.

Kristendommens menneskesyn og moral og etik står og falder med dens opfattelse af Jesus Kristus. Og at isolere kristendommens menneskekærlige indstilling fra dens vidnesbyrd om Jesus Kristus lader sig heller ikke gøre.

Uden Jesus Kristus og den unikke plads, han indtager i kristendommen, er der ingen kristendom. Det så Lewis klarere end mange andre. Synkretisme mellem kristendom og andre religioner eller ideologier er aldeles udelukket.

Skønt Finte som sagt ikke har andet end foragt og hån til overs for lammet, har det dog provokeret ham så meget, at han føler, at han må komme med en "teologisk" forsvarstale:

"Tash er blot et andet navn for Aslan. Den

dér gamle tanke om, at vi skulle have ret og calormenerne uret, er noget pjat. Vi er blevet meget klogere nu. Calormenerne bruger andre ord, men vi mener alle sammen det samme. Tash og Aslan er blot to forskellige navne for Ham I-ved-nok. Og derfor kan de aldrig blive uenige. Skriv jer det bag øret, I dumme dyr. Tash er Aslan; Aslan er Tash”.

Moderne kliche

Finte er, uanset hvor klog han opfatter sig selv at være, simpelthen dum, men uhyre moderne. Hvor megen teologisk debat består kun i tomme klicheer, som efterhånden er blevet allemands eje, og har gjort sit til, at de fleste ikke længere tager evangeliet alvorligt.

Alle er lammede af deres sorg, og ingen har mod til at sige Finte imod. Undtagelsen er en stor rød kat, Rødmis ved navn. Han glæder sig over, hvad han hører og ser:

“Aslan betyder især ikke mere end Tash?” spurgte katten. “Absolut ikke mere,” sagde calormeneren idet han kiggede katten lige ind i øjnene. “Er du tilfreds med svaret, Rødmis?” sagde aben. “Ja, bestemt” sagde Rødmis køligt. “Tusind tak. Jeg ville blot have det helt på det rene. Jeg tror, jeg er begyndt at forstå, hvad det drejer sig om”.

Lægger Lewis noget symbolsk i kat- tens navn, Rødmis? og er Rødmis’ bemærkning om, at han er “begyndt at forstå, hvad det drejer sig om” en snu konstatering af, hvad Fintes statskup kan bruges til? Er Rødmis talsmand for en filosofi, der er antikristelig og antireligiøs på samme tid, en ideologi, som både vil afsætte Gud og afskaffe Gud, idet den “ophøjer sig over alt, hvad der hedder Gud og hellighed, så at den sætter sig i Guds tempel og udgiver sig selv for at være Gud” (2 Thes 2:4)?

Finte vil indføre en anden religion i Narnia, og han er vel overordnet set ligeglad med religion - hans gud er hans umættelige mave og hans oppustede ego - men Rødmis vil al religion til livs. Rødmis kunne godt repræsentere totalitære ideologier som nazisme og kommunisme og føjer således endnu en brik til forståelsen af, hvad “det sidste slag” går ud på, en total afsættelse af Gud.

Mange forskellige gudløse strømninger, som har været til stede som en understrøm gennem hele menneskehe-

dens historie, løber i endetiden sammen og gøder jordbunden for den ultimative Antikrist og det ultimative forsøg på at styrte Gud fra tronen.

Når vi læser i Det nye Testamente, er vi ikke i tvivl om, at det er, hvad Satan pønser på, “krigen mod Gud og Lammet”. Om det konkret er for vidtløftig en tolkning af det aktuelle stykke, vi har foran os, skal jeg lade usagt. Men også i sin science fiction trilogi arbejder Lewis med dette store apokalyptiske tema, ikke mindst i “Den uimodståelige kraft”.

Tapper tale

Men nu skete der noget. Tirian, kongen vågner op:

“Indtil nu havde kongen og Ædelsten ikke sagt noget; de ventede på, at aben skulle bede dem om at tage til orde, for de mente ikke, det nyttede noget at bryde ind. Men nu, hvor Tirian kiggede rundt på narniernes ulykkelige ansigter og så, at de alle var parat til at tro på, at Aslan og Tash var en og samme person, kunne han ikke holde det ud længere.

“Abe!” råbte han med høj og kraftig stemme. “Du lyver. Du er en forbandet løgner. Du lyver så stærkt som en calormener. Du lyver som en abe”.

Han havde tænkt sig at fortsætte og spørge om, hvordan den grusomme gud Tash, som næredes af sit folks blod, på nogen måde kunne være den samme som den gode løve, hvis blod havde reddet hele Narnia.

Hvis han havde fået lov til at tale ud, ville abens magt måske været blevet brudt på den dag; dyrene ville måske have set sandheden og smidt aben på porten. Men inden han kunne nå at sige mere, slog to calormenere ham på kæben, så hårdt de kunne, og en tredje, der kom bagfra

sparkede benene væk under ham.”

Man må lade Tirian, at han er en tap- per mand; som alle andre i Narnia er han i vildrede om det, som sker med hans land; han tror på, at det er Aslans værk, og Aslan vil han adlyde, uanset hvad. Hans oprigtighed fejler ingenting, men selv de reneste motiver er ikke det samme som sandhed.

I fristelser forplumres tingene mere end de i forvejen er, hvis disse ting ikke er i orden. Ren pragmatisme kan aldrig lede gennem kriser. Ultimativt er det kun sandheden, kun vores holden os til ham, som er “Vejen, sandheden og livet”, der kan føre os frelst igennem.

Det er derfor, at kirken aldrig er i større fare end når den tænker mere på sin egen overlevelse end på at kæmpe for sandhedens ord, evangeliet. Men efter, at Tirian har lyttet til Fintes “teologiske” udredning, er han ikke længere i tvivl; det hele er løgn og bedrag. Nogen prøver at få Narnias befolkning til at tro, at Aslan, er kommet, og at de handler på hans ordre, men abens sætten lighed- stegn mellem Tash og Aslan afgør sagen for Tirian.

Vi må som sagt beundre Tirian for hans moralske integritet. Harmen og vreden bryder ud i fuld lue, da han ser, hvordan en af landets talende heste mis- handles af to calormenere. Det kan vi mere end forstå, at den gør.

Noget havde været galt med Tirian, hvis han ikke var blevet vred og ikke havde handlet. Han er landets konge, sat til at varetage sit lands bedste interesser. Men Tiriens æresbegreber er også højt udviklede. For ham er der en evig lov, og kongelighed er til hver en tid at leve op til den lov.

Så når han og Ædelsten uden varsel og uden kamp fælder og dræber de to calormenere er det æresløs gerning, de har bedrevet, ja simpelt mord, og sam- vittigheden er tung og hjertet tungt, så tungt, at de udleverer sig selv til deres fjender for at at modtage straffen af deres hånd.

Jesus var fyldt af den samme ånd, jvf. hans optræden i haven, i ypper- stepræstens palads og i Pilatus’ borg og naglet til korset på Golgatha. Hans efterfølgere er kaldet til at gå i hans spor og kæmpe for hans sandhed, men med sandhedens egne våben.

Rigtigt bekymret

Af Louis Nielsen

Det er moderne at bekymre sig. Man taler ligefrem om en “bekymringsindustri”, og nogle gange omtales medierne som “dommedagsfabrikker”.

Genren af film med skrækscenarier er stadig voksende og tiltrækker et stort publikum. De dårlige statistikker om udviklingen i kræft, hjertesygdom, overvægt og diabetes 2 gentages igen og igen, og medierne går i selvsving, når sygdomme som SARS, ébola og fugleinfluenza dukker op her og der i verden.

Også klimaforandringer og miljøkatastrofer får ofte en omtale ud over alle proportioner. Nu da vi har taget mere og mere kontrol over verdens gang og bilder os ind, at vi er på vej til at blive Gud, generer det os naturligvis overordentligt meget, at vi ikke har den kontrol og det herredømme over naturen og over liv og død, som vi bilder os ind, at vi har.

Tidligere tiders fornemmelse af og forståelse for, at der var noget, man måtte overlade til Gud, er gået tabt. Nogle vil hilse det som en kæmpesejr for menneskeånden (ånden fra Babelstårnet lever stadig i bedste velgående), at vi nu er enevældige i universet, medens andre mere realistiske personer ikke kan lade være med at spørge, om det nu er så god en ting, at mennesket er blevet så mægtigt.

Mennesket er jo langt fra altid kendt for noget godt, så derfor frygter vi også

terror og onde mennesker og deres spekulationer over, hvor mange menneskeliv det kan lykkes dem at rive i døden. Så midt i vores teknologiske, økonomiske og biotekniske fremgangsrus er vi mere frygtssomme og bekymrede end nogensinde.

Guds rige rokkes ikke

Som kristne frygter vi sygdom, død, ulykker, krig, undertrykkelse, angst og fattigdom lige så meget som alle andre mennesker. Alligevel ved vi, fordi Gud igennem sit ord har fortalt os det, at det hører til verdens natur og til livets gang i en falden verden, at rystelser og omstyrrelser vil ske.

Her lever vi i forkrænkelighedens, forgængelighedens og dødens verden. Kun i Guds rige vil vi komme til at opleve uforgængelighed og uforkrænkelighed. Ingen, som kender Guds ord, er i tvivl om det.

Trøsten i alt dette omskiftelige er dog lige klar, at “Gud er vor tilflugt og styrke, altid at finde som hjælp i trængsler. Derfor frygter vi ikke, når jorden skælver og bjergene vakler i havets dyb, når vandene larmer og bruser og rejser sig, så bjergene skælver” (Sl 46:2-4).

Mulighed for jordskælv er f.eks. bygget ind i den måde, kloden er bygget på, ligeså risikoen for vulkanudbrud her og der og nu og da. Klimaforandringer

og ændringer i økosystemerne er måske i et vist omfang menneskeskabte, men grundlæggende hører de med til grundvilkårene i en ustabil verden, der er skabt til at rystes og forandres og en dag til at forgå.

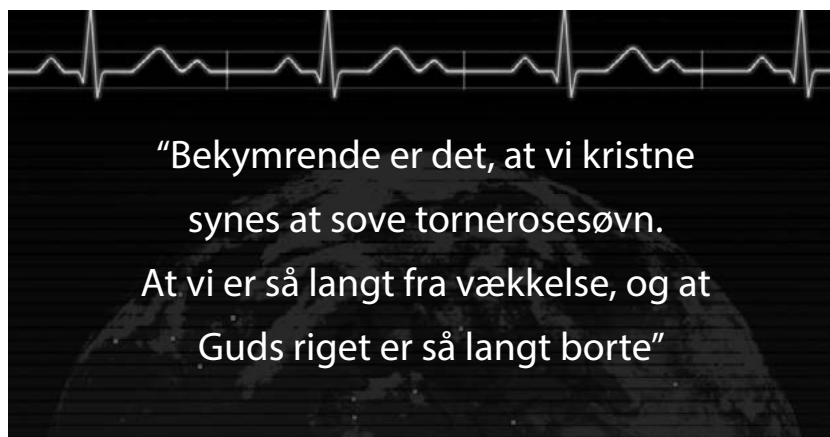
Som sagt efterlader Skriften os ikke i tvivl om, at sådan er det, og bruger netop dette forhold til at åbne vore hjerter for og rette vore længsler mod uforanderlighedens og evighedens fuldkomne verden, som kun findes hos Gud.

“Himmel og jord”, siger Jesus, “forgår, men mine ord skal aldrig forgå”. “Himlen skal opløses som røg”, siger Jahve gennem Esajas, “jorden skal slides op som klæder og de, der bor på den, skal dø som myg. Men min frelse varer til evig tid, og min retfærdighed hører ikke op” (51:6).

“Bjergene kan rokkes og højene vakle, men min troskab mod dig rokkes ikke, og min fredspagt vakler ikke, siger Herren, der viser dig barmhjertighed” (Es 54:10). “Nu har han (Gud)”, står der i Hebræerbrevet, “givet et løfte, der lyder: “Endnu én gang vil jeg få ikke blot jorden, men også himlen til at skælve.”

Udtrykket “endnu én gang” viser, at de ting, som kan rokkes, fordi de er skabt, skal forvandles, for at de ting, som ikke kan rokkes, skal bestå.

Lad os derfor takke for, at vi får et rige, der ikke kan rokkes, og med tak tjene Gud, som det er hans vilje, i

gudsfrygt og ærefrygt. For vor Gud er en fortærende ild" (12:26-29). "Denne verden, som den er", siger Paulus, "går til grunde" (1 Kor 7:31), og endelig siger Peter: "Men Herrens dag vil komme som en tyv, og da skal himlene forgå med et brag og elementerne vil brænde op, og jorden og alt det menneskeskabte på den vil vise sig som det, det er. Da nu alle disse ting må gå i opløsning, hvor helligt og gudfrygtigt bør I da ikke leve, mens I venter på, ja, fremskynder Guds dags komme, da himlene skal gå op i luer og elementerne komme i brand og smelte. Men efter hans løfte venter vi nye himle og en ny jord, hvor retfærdighed bor" (2 Pet 3:10-13).

Frygt for fremtiden

Bekymringer, usikkerhed og uro for fremtiden er en del af tilværelsens grundvilkår, og det er en pseudoting, en livsløgn, en fatal fortrængning at lukke sine øjne for det og give sig selv hen i en tro på uovervindelig og udødelighed, sådan som vor kultur, vor "dumme tid", som en journalist så velgørende sagde det i TV-2 avisen i går, gør det.

For det er ikke bare fortrængning og myteskabelse at tro på, at vi snart vil have alt under kontrol, det er simpelthen dumt, dumt i den forfærdelige forstand, hvor det er Gud, som siger til os "Du dåre!".

Og her er det, at vore bekymringer - vore legitime bekymringer, de bekymringer, vi virkelig skal være optaget af som kristne og som de, der tror på Guds ord - skal sætte ind. At byde til fest og dans, når der er grund til at kalde til sorg og klage og i hovmod og blind

afsindighed at udfordre død og dødsrige for at trodse og opfylde sin vrede, sin hævnthirst, sin magtsyge, sin hån mod menneskenes og livets skaber og give sig til at drikke, skråle og lave gæk med alt og alle er foruroligende træk i tiden, tegn på, at "Guds og Lammets vredes dag" snart kunne være inde.

"Gud lader sig ikke spotte". Han viser stor tilbageholdenhed, stor overbærenhed og tålmodighed, "holder sin vrede tilbage", men han lader sig ikke spotte, og en dag er bægeret, vredens bæger fyldt, "jordens høst overmoden".

Måske er det i sig selv et bekymringens og foruroligelsens tegn, at vi som kristne har glemt vores "vægterrolle". Vi vil så nødtigt være mørkemænd og lyseslukkere, og vil kun tale om lys og glæde, og efterhånden synes vi f.eks., at en mand som profeten Jeremias er en smule latterlig og ude af trit med tiden.

At skælve for Gud

Man taler ligefrem om "jeremiader", og et menneske, som fører sig frem i offentligheden med jeremiader, finder vi grinagtigt.

Men det giver grund til eftertanke, at Jesus sagde: "Salige er de, som sørger". Han må have haft en grund til at tale sådan og en mening med det. Men hvad er meningen? Er det måske den mening, vi har glemt? Hvorfor advarer vi ikke? og hvorfor er vi i vor berettigede forskrækkelse for at komme til at ligne farisæerne blevet tavse og nærmest ikke har noget at sige om synd, død, helvede og Guds vrede?

Måske er det endda sådan, at end ikke vi skælver for Gud? at Gud er blevet

tæmmet, Aslan blevet en tam løve? Hvad er der blevet af vores egen "frygt for Herren"? Er kirkens hus selv i forfald? har saltet mistet sin kraft, er den første kærlighed blevet kold, er lysestagen på vej til at blive flyttet?

Bekymrende er det nedbrud og den opløsning af selve "grundvoldene" - det for menneskelivet givne - som sker med stadig større og større hast og i stadigt voksende omfang.

Sl 11:3 beskriver et samfund og liv i opløsning med det malende udtryk "grundvoldene vakler". Gud har ved sin skabelse af mennesket og ved sine bud til mennesket lagt en grundvold for menneskelivet, sat mennesket ind i en sammenhæng, anbragt det i en verden af noget givent. Kønssdifferentieringen er en af disse rammer: skabt som mand og kvinde. Kvinde er ikke mand, og mand er ikke kvinde. Ligeværdige, lige meget repræsenterende Gud, men mænd er mænd, kvinder er kvinder, og opgaven med at føre slægten videre og give liv og ophav til nye slægter er forskellig for hver af de to køn.

To mænd skal ikke leve sammen som var de naturlige partnere, heller ikke to kvinder. Familien med mand, kvinde og børn og siden svigerbørn og børnebørn og så fremdeles i slægt efter slægt er en skabelsesordning, en grundvold, og bryder man den ned, får det forfærdelige konsekvenser, ikke mindst den forfærdelige, at derved fremkalder man Guds vrede.

Når Folketinget efter nærmest en farceagtig behandling vedtager en lov, som giver lesbiske adgang til kunstig befrugtning endda på samfundets regning har det igen åbnet for sluseporten af etisk

uforsvarlig lovgivning, hvis fulde høst vi langt fra har høstet, men hvis konsekvenser vi dagligt ser i de mangfoldige sygdomme, som præger samfundsudviklingen, og som forlængst er kommet ud af kontrol.

For naturligvis er der en sammenhæng mellem nedbruddet i den sande og gud-givne relation mand/ kvinde, som Skaberens selv har skabt og børnenes trivsel i familie, skole, samfund. Bekymrende er det at lytte til overfladiskheden, stupiditeten og overmodet i de argumenter og kommentarer, som er blevet fremsat i forbindelse med Folketingets vedtagelse af omtalte lov.

Dyrker eget ego

Bekymrende i højeste grad er den internationale udvikling med den enorme ulighed og det forfærdelige omfang af menneskelig nød og fattigdom, undertrykkelse og korruption, vi oplever i land efter land. Forfærdelig er også stammekrigene, de etniske udrensninger, for-

drivelser og folkemord, og bekymrende er den hadefuldhed med hvilken også mange i vort velhavende og rige folk taler til hinanden på og omtaler hinanden med og nogle gange udlever i andet og værre ting end ord.

Bekymrende er det, at der er så mange, som resignerer, trækker sig tilbage, får nok i deres eget, plejer og dyrker deres eget ego fremfor at yde en indsats til gavn for familier, land og folk og i en specifik kristen sammenhæng til gavn for kirken. Engang kunne man sige, at livet er andet end arbejde og pligt, i dag må vi vist vende det om og sige, at livet er andet og mere end god mad og rødvin, andet og mere end opera, andet og mere end rejser og golf. Også andet og mere end efterløn og pension.

Bekymrende er det, at nazisme og facisme endnu engang stikker deres grimme fjæs frem.

Bekymrende er det, at freden i de klassiske uroområder af verden synes fjernere end nogensinde. Bekymrende er det, at så mange bestræbelser på at stabilisere

verden snarere har den modsatte effekt.

Bekymrende er den voksende antisemitisme, det voksende had mod Israel og den uretfærdige behandling, Israel generelt er udsat for i verdensoffentligheden.

Bekymrende er den darwinistiske propaganda, det at darwinismens teorier tages for givne og moderne naturfilm nærmest er religiøse i deres begejstring for darwinismen og viderebringer de mest fantastiske spekulationer som var de skinbarlig og bevist sandhed.

Bekymrende er det, at vi kristne synes at sove tornerosesøvn. At vi ikke hører, at der blæses i hornet. At vi er så langt fra vækkelse i kirken, at Guds riget er så langt borte som den fjerneste plet i Australien, at der er så lidt anger i kirken, så lidt syndsbekendelse, så lidt iver efter at "gå bud med fredens evangelium", så lidt forbøn, så lidt længsel efter Jesu genkomst og gudsrigets komme, så lidt "stille sig på varden" og vente på, hvad vor Gud vil sige til os.

Dietrich Bonhoeffer: Efterfølgelse

KLASSIKER

Af Carsten Thomsen

Bonhoeffer levede det, han lærte, praktiserede det, han prædikede. For den tyske teolog var det at være kristen ensbetydende med at følge efter Kristus, uanset omkostningerne. Også at følge ham indtil døden.

Og han kom til at betale den højeste pris. En forårmorgen, den 9. april 1945, i koncentrationslejren Flossen-burg, blev han hængt af Gestapo for at have haft kendskab til et mislykket attentat på Hitler. Selvom han ikke var med i planlægningen, så samarbejdede han med modstandsbevægelsen og var blevet underrettet om attentatforsøget.

Bonhoeffer var en af de første teologer, der offentligt kritiserede Hitler, da han kom til magten i 1933. Han gennemskuede den ondskab, der lå gemt i nazismens ideologi, og betragtede senere Hitler som Antikrist. Bonhoeffer var med i arbejdet i Bekendelseskirken, en kirke,

der forsøgte at fravriste sig nazisternes stigende kontrol over den tyske kirke. Den ville ikke indføre førerprincippet og arierparagraffen, som betød, at man kunne afskedige jøder uden grund.

Senere, da jødeforfølgelserne tog til i styrke, blev det for Bonhoeffer afgørende, at de kristne i Tyskland var en torn i øjet på Hitler, at de forsvarede jøderne, kritiserede overgrebene og ikke forsøgte at krybe i skjul og passivt se til, mens deres jødiske naboer blev frataget alt. "Kun den, der skriger for jøderne, kan tillade sig at synge gregoriansk", som han udtrykte det. Han hjalp bl.a. flere jøder med at flygte til Schweiz.

I 1940 blev han forbudt at virke som præst og at udgive sine skrivelser i hele Tyskland. I det skjulte fortsatte han sin tjeneste og han havde også kontakter med de allierede på rejser i udlandet og kunne rapportere om modstandskampen i Tyskland. I 1943 blev han så arresteret af Gestapo og var fængslet lige indtil henrettelsen blot få dage før, at ameri-

kanerne befriede koncentrationslejren.

Den lutheranske præsts mest kendte værk er "Efterfølgelse" skrevet i 1937.

I bogen forsøger han at fjerne al den støj, som er kommet imellem Jesu udfordrende ord og den enkelte kristne. Hvad betyder det, at vi må tage korset op og følge Jesus? Elske vore fjender? Dø for Jesus og vore brødre og søstre? Sige nej til verden? Vi må igen høre kaldet til at følge Jesus, til at leve med ham her og nu, hvor han møder den enkelte.

- Det gamle menneske afgår ved døden i mødet med Jesus Kristus. Den, der træder ind i efterfølgelsen, overgiver sig til Jesus Kristus; han indvier sig til det at dø....Ethvert kald fra Kristus fører til døden, skriver han.

Det gamle menneske må dø, vor selvretfærdighed, selvtilstrækkelighed. Vi må overgive os helhjetet til Jesus.

Billig og dyr nåde

Det mest kendte afsnit i bogen er hans tanker om "billig og dyr nåde". Det er et opgør med meget af den kristenhed, han så omkring sig. En udvandet kristendom, der bruger Gud som en tilgivelsesautomat, men ikke tager hans bud alvorligt.

- Billig nåde betyder retfærdiggørelse af synden, ikke af synderen. Fordi alt er af nåde alene, kan alt blive ved det gamle.

- Billig nåde er at forkynde tilgivelse uden bod. Billig nåde er dåb uden kirketugt, nadver uden syndsbeholdelse, tilsigelse af syndernes forladelse uden personligt skriftemål. Billig nåde er nåde uden efterfølgelse, nåde uden kors, nåde uden den levende, menneskevordne Jesus Kristus.

- Den dyre nåde er den skjulte skat i marken, for hvis skyld et menneske med glæde går hen og sælger alt, hvad han har. Den dyre nåde er evangeliet, der stadig påny må søges, gaven, der må bedes om, døren, der må bankes på. Dyr er den, fordi den kalder til efterfølgelse, nåde er den, fordi den kalder til Jesu Kristi efterfølgelse. Dyr er den, fordi den koster mennesket livet, nåde er den, fordi den derved skænker ham livet; dyr er den, fordi den fordømmer synden, nåde er den, fordi den retfærdiggør synderen. Dyr er nåden fremfor alt, fordi den har været dyr for Gud, fordi den har kostet Gud hans Søns liv.

For Bonhoeffer betyder dyr nåde ikke, at

Bonhoeffer på dansk:

I anledning af 100 året for Bonhoeffer's fødsel er der udgivet et par nye udgaver af hans få bøger. Credo har genoptrykt "*Efterfølgelse*" i deres serie om kristne klassikere (pris 225,- kr.).

Forlaget Aros har udgivet et udvalg af hans breve og skrivelser fra hans fængselstid "*Min tid er i dine hænder*". Der er lagt mere vægt på hans teologiske artikler snarere end hans mere personlige breve, som findes i udvalget i den ældre udgave "*Modstand og hengivelse*", der nu kun kan fås i en brugt udgave.

Værd at læse, hvis du kan opstøve den på et antikvariat, er også hans lille bog "*Fællesskab*".

For et par år siden blev der i øvrigt produceret en spillefilm om Bonhoeffer's sidste år. En ok produktion i tv-kvalitet. "*Agent of Grace*". Den findes vist ikke med danske tekstter.

vore gerninger lægger noget til retfærdiggørelsen af nåde ved tro på Jesus Kristus. Igennem bogen advarer han flere gange imod en sådan tankegang.

- Ved Guds egen gerning i Kristus er vi frelst, ikke ved vore egne gerninger. De vil aldrig kunne skaffe os ros; thi hans værk er vi. Men vi blev nyskabte i Kristus, for at vi skulle gøre gode gerninger i ham.

Bjergprædiken

Hovedparten af bogen er en gennemgang af Bjergprædiken. For Bonhoeffer er saligprisningerne en beskrivelse af dem, der er kaldet af Gud til at følge Kristus.

- Det er de fattigste blandt de fattige, de mest anfægtede blandt de anfægtede, de hungtigste blandt de hungrige. De har kun ham (Jesus). Ja, og sammen med ham har de intet, overhovedet intet, i verden, men alt, alt hos Gud.

Men er udelt efterfølgelse af Jesus ikke en "umulig fordring?" "Skal Jesu efterfølgelse blot drive en endnu spidsere brod ind i de ængstede og sårede samvittigheder", spørger Bonhoeffer. Nej, afgjort ikke.

- I efterfølgelsen kommer menneskene ud af deres egne loves tunge åg og ind under Jesu Kristi milde åg. Bliver Alvoren i Jesu bud dermed brudt? Nej, tværtimod. Kun

Jesu uafkortede befaling, kaldet til uindskrænket efterfølgelse, kan befri menneskene fuldtud til fællesskab med Jesus.

- Hans åg og hans byrde, det er korset. At gå under dette kors er ikke elendighed og fortvivelse, men vederkvælgelse og hvile for sjælene, ja den største glæde. Her går vi ikke mere under hjemmelavede love og byrder, men under hans åg, som kender os, og som selv går med os under åget. Under hans åg er vi sikre på hans nærhed og fællesskab. Det er ham selv, efterfølgeren finder, når han tager sit kors op.

Læser du blot de første 50 sider af "Efterfølgelse" har du allerede stof nok til megen refleksion. Bonhoeffer's sætninger er præcise og velformulerede, det er en ren guldgrube af fyndige citater.

Bonhoeffer's teologi nåede aldrig at blive udviklet helt, da hans studier blev afbrudt af kampen mod Hitler og sin tidlige død - 39 år. Han blev kraftigt inspireret af Karl Barth og den såkaldte neo-ortodokse teologi (dialektisk teologi eller kriseteologi).

"Efterfølgelse" bærer også præg af dette. At vi kun i åbenbaringen af Kristus møder Gud, åbenheden over for den historisk-kritiske metode, hvor det ikke er så vigtigt, om de historiske begivenheder omtalt i Bibelen rent faktisk er foregået, som det er gengivet.

Her er jeg uenig med Bonhoeffer, men hans opgør med den billige nåde og kaldet til overgivelse og hengivelse til Kristus står tilbage som et vigtigt bidrag til forståelsen af det kristne liv.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. **Sekretariatet** v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. **Ekspedition:** Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048. **Redaktion:** Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ctpress@mac.com, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Bladet **udgives** 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. **Årsabonnement:** 125 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk